

gangen en en e weg te laten: eenen dag of een dag, mijne vrienden of mijn vrienden enz.

E. In de keuze van het geslacht voor de persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden van den 3den persoon (hij of zij, zijn of haar enz.) richt men zich bij het schrijven naar het spreken in dezelfde omstandigheden.

De hoogerleeraren merken, ter toelichting van deze regels, die meer bepalen dan het Verslag der Staatscommissie, doch minder dan hunne twee aan dat Verslag toegevoegde Nota's, ter verantwoording der halve hunderd ten dele veranderde zinswijze, het volgende op:

Het is ondergetekenden bezwaarlijker gebleken dan zij zich wel hadden voorgesteld, tot overeenstemming te geraken omtrent de door beiden gewenste „beknopte” lijst van woorden, die, met de samenstellingen, waarin zij als tweede lid voorkomen, ook voortaan overal en altijd met den verhoging zouden worden. Immers het Nederlands taalgevoel is, voor zooverre het op het zoogenaamd manlijk geslacht betrekking heeft, juist doordat het niet meer in de gemeenlijke Noordnederlandse levende omgangstaal gegrond is, van zeer bijzonder en samengesteld aard: zeer onderscheiden factoren zijn hierbij in 't spel. Voor den een is 't alleen een zaak van louter letterkundige overlevering en komt slechts het visuele schriftbeeld in aanmerking. Een ander, schoon evenzeer dit gevoel als literair-traditioneel erkennende, hecht toch ook aan het gehoorbeeld waarde: hij hoort die zgn. manlijke woorden in zichzelf vergezeld van huijgsuitgangen met *n* en wenst deze, hoewel in 't dagelijks leven niet uitgesproken, toch bij 't lezen en voordragen ook inderdaad te horen. Weer anderen daarentegen gaan, meer onafhankelijk van de overlevering, alleen te rade met hun eigen, zuiver persoonlijk kunstenaarsgevoel, waarbij dan in hoofdzaak de betekenis (de zgn. persoonsverhouding), maar toch ook de vorm van het woord de bepalende, hetzij een klinker of een *h*, *d*, *t* enz.) van invloed is of althans kan zijn. Ten slotte spreekt bij personen met kennis van onze oudere taal en van andere talen ook het besef van de herkomst der woorden mede: zij zullen aan het Latijn of andere vreemde talen ontleende, min of meer geleerde woorden (en ook bekende aardskundige namen) ongaarne anders dan met het hun in die vreemde taal toekomende manlijk geslacht bezigen.

Hierbij komt voorts dat zeer velen, althans nu nog, wel een aantal woorden in sommige betekenissen, toepassingen, uitdrukkingen of verbanden, vooral in den niet gemeenzamen stijl bij het schrijven, soms ook bij het spreken, met den wenschen en plegen te verbinden, doch diezelfde woorden (of hunne samenstellingen) niet in alle gevallen, in ander verband en in anderen stijl, aldus zouden willen bezigen. Vooreerst zijn er een zeker aantal min of meer vaste uitdrukkingen, waarin zelfs de gemeenlijke omgangstaal vrij algemeen nog steeds de *n* inderdaad laat horen: voor den dag, in den drup, onder den duim, op den duur, naar den eis, in den hoek, op den tast, ten top enz.; doch schijnt de eis, dat daarom alleen deze woorden in alle andere gevallen met den verhoging zouden moeten worden, nauwelijks meet vol te houden.

Maar ook van vele andere woorden, al zijn zij niet in dergelijke uitdrukkingen als 't ware verstaend, geldt toch, dat men niet alle gebruik over één kam mag scheren, noch ook het gebruik bij (sommige betekenissen van) het grondwoord voor alle samenstellingen bindend verklaren. Men vergelijke b.v. de volgende woorden, in hunne verschillende betekenissen en toepassingen, en hunne samenstellingen:

den Heiligen Stoel, den rechterstoel $\times$ de praet, schommel, strandstoel;
den aardbol, den hemelbol $\times$ de glazen bol, de appelbol;
den schandpaal, den eindpaal $\times$ de sein, telegraaf, wrijfpaal;
den (nietigen) aardworm $\times$ de worm, de aardworm;
den twistappel, den oogappel $\times$ de appel, de aardappel.

Bijna even onaanvaardbaar als het weglaten der *n* bij het schrijven of voordragen der eerstgenoemde woorden thans nog veler gezicht of ook gehoor zal aandoen, zal het reeds thans dikwijls voor diezelfde personen zijn in de laatstgenoemde gevallen de *n* te schrijven, nog meer ze te spreken of te horen. Kortom, het gaat bij nader toezien niet meer aan behalve dan voor de zoo gemakkelijk te overtuigen en nog algemeen als „manlijk” gevoelde woorden met een natuurlijk manlijk geslacht, sub 1—3 genoemd, vaste en algemene bindende regels te stellen; er dient hier wel eenige vrijheid gelaten voor de persoonlijke voorkeur, naar gelang van den stijl, maar ook van den leeftijd.

Immers het valt niet te loochenen dat bij het jongere geslacht (zeker niet zonder invloed van het op dit punt door de ijverige propaganda der „Verenigings” verslachte onderwijs) het traditionele besef van het manlijk geslacht van deze en dergelijke woorden aanmerkelijk verzwakt, ja soms nagenoeg geheel verdwenen is: velen van hen achten het drijven der *n* ook in den hogeren stijl onnodig, ja verkeerd.

Om al deze redenen zijn de ondergetekenden, na enige mislukte pogingen om ook met enkele andere taal- en letterkundigen tot overeenstemming te geraken, te rade geworden noch enkele regels, op betekenis of vorm gegrond (b.v. de namen van bekende grote en sterke dieren, de woorden op -dom enz.), noch ook een beknopte lijst van woorden, als voor alle onderwijs en ambtelijk gebruik geldig, samen te stellen en aan te bevelen, doch liever, behalve de enkele regels voor het zgn. natuurlijk geslacht, een grotere lijst op te

maken, die dan zooveel mogelijk al die enkelvoudige of samengestelde woorden zou bevatten, welke tot dusverre door de meesten die gewoon zijn de pen te voeren, in zekere gevallen zonder veel weifeling met den verhoging zijn. Het zijn veelal woorden, die zeker denkbeeld van grootte, kracht, macht, waardigheid of weidsheid uitdrukken of medebrengen, of die, dikwijls in min of meer vaste verbanden, in den hogeren, hetzij literairen of ambtelijken, althans niet in den alledaagsen of gemeenzamen stijl gebezigd worden.

Deze lijst, slechts een voorlopige proeve, is niet alleen nu zeker niet volledig; maar zij zal, ook hetziet en aangevuld, nooit geheel volledig, en altoos noodwendig min of meer persoonlijk en willekeurig zijn. Zij kan natuurlijk niet alle samenstellingen met hier genoemde grondwoorden als tweede lid bevatten, waarvan er immers dagelijks nieuwe gevormd worden. Zij omvat ook niet: enerzijds de zeer afgeleide samenstellingen (die nimmer hier niet thuishoren), anderzijds de zeer ongemene, politieke (die onmogelijk op te sommen zijn, doch, indien gebezigd, allicht ook met den verhoging zullen worden); zij tracht alleen een codex der tot dusverre gevolgde traditie te geven, althans te benaderen.

De ondergetekenden hebben er over moeten nadenken, op welke wijze de hier voorgestelde regeling zou kunnen worden toegepast; immers van de toepassing hangt het grotendeels af of de regeling bruikbaar en aanbevelenswaardig zal zijn. Zij geloven, dat, wanneer ook diegenen, die slechts het eenvoudigste onderwijs ontvangen gewoongen worden van die lijst gebruik te maken, men op grote bezwaren in de lagere school zal moeten rekenen; dat daarentegen de leerlingen der Gymnasia en H. B. S., zoolang de Regering aan hare organen de handhaving dezer regels voorschrijft, er belang bij hebben met die regels en dat gebruik bekend te blijven.

Daarom menen de ondergetekenden, dat voorschijnt de volgende raadzaam zou wezen:

1. In alle ambtelijke stukken wordt de *n* geschreven bij de in de regels bedoelde en in de lijst genoemde woorden.
2. De leerlingen van het Middelbaar en Voorbereidend Hoger Onderwijs worden met die lijst in kennis gesteld, om er zich op nader te bepalen wijze van te bedienen (een slaafs van buiten leten is hierbij vanzelf uitgesloten).
3. De leerlingen van het Lager en Meer uitgebreid Lager Onderwijs behoeven van de lijst geen kennis te nemen en hebben zich slechts te houden aan de bovengenoemde 3 regels, welke voor ieder gelden, die de schrijfwijze der Regering moet volgen.

De hier in grote trekken voorgestelde regeling staat vrij dicht bij de door dr. Van Ginneken gewenste oplossing. Toch verschilt zij er in zooverre van, dat hier niet geheel vrij spel wordt gelaten aan de persoonlijke, zij 't artistieke willekeur, maar alleen enige vrijheid gelaten om al dan niet het vanouds bestaande gebruik te volgen. Het zou vrijstaan bij de in de lijst genoemde vanouds manlijke woorden de *n* in zekere gevallen, naar gelang van stijl en smaak, te blijven gebruiken. Maar het gebruik der *n* bij vanouds vrouwelijke woorden zou niet vrijstaan en als een fout gelden. Bij dit alles behoort er wel nauwelijks aan herinnerd te worden, dat deze gehele regeling eigenlijk alleen zou gelden voor de organen der Regering en voor het onderwijs; niet alleen de kunstenaar, maar elk particulier zou natuurlijk geheel vrij blijven zich al dan niet naar dat gebruik te schikken.

In verband met dit laatste zou ter aanbeveling ener dergelijke regeling nog kunnen strekken, dat zij wellicht ook in dezen „schoolstrijd”, waaraan reeds een kwarteeuw lang zooveel tijd en vlijt verspild zijn, de lang gewenste „pacifische” zou kunnen brengen. Immers zij schijnt niet zoo heel ver af te staan van hetgeen Prof. De Voors nog onlangs bepleit heeft. Doch het valt niet te loochenen, dat de tot dusverre gestelde en tot vóór korten tijd in hoofdzaak ook bestaande strikte eenheid en eenvormigheid ook door deze regeling te loor zou gaan.

Aan het ontwerp zijn de twee in den aanhef genoemde lijsten toegevoegd. 1e. een woordenlijst voor de spelling van de meeste woorden die veranderen, met weglating van nagenoeg alles wat onveranderd blijft; 2e. een woordenlijst voor het manlijk geslacht.

Mijn aantekeningen hierop bewaar ik tot later. Gaarne zie ik het persoonsdeel van dat zake kundigen tegemoet. HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Zesstal te:
Charlois (Edo pred. plaats), P. C. de Bruijn te Oudewater, W. L. Korfker te Barneveld, H. A. Munnik te Zwolle, Dr. J. Thijs te Meppel, P. Ch. v. d. Vliet te Hazerswoude en H. v. d. Zee te Nieuw-Vennep.

Dristaal te:
Leeuwarden, P. C. de Bruijn te Oudewater, P. Ch. v. d. Vliet te Hazerswoude en J. Waterink te Zutphen.

Tweetal te:
Bollen, J. M. de Jong te Duurswoude en Th. Kuipers te Ter Aar.

Beroepen te:
Berkel en Rodenrijs, L. van Wijk te Ede (Geld)
Britsum, Joh. Meijer, cand. te Kampen.
Fijnaart, Joh. Meijer, cand. te Kampen.
Landmeer, H. H. Blangema te Munnekevoort.
Nieuwe Pekela, W. L. Korfker te Barneveld.
Nijemirdum e.a., M. Elzinga te Grootegast.
Oosterend (Fr.) e.a., P. N. Kruijswijk, cand. te Amersfoort.

Oudega (W.), P. N. Kruijswijk, cand. te Amersfoort.
Paesens e.a., D. G. A. Brouwer te Oostwolde (Oldambt).
Putten (G.), B. van Reenen te Wona.
Vrijhoeven's-Groveland-Capelle en Sprang, W. S. Pontier te Maasdyk.
Westkapelle en Domburg, J. Meijer, cand. te Kampen.

Aangenomen naar:
Ridderkerk, B. Wentzel te Nieuwendam.

Bedankt voor:
Eelhevoetslaar en Nieuw-Helvoet, G. H. Dijkstra te Loozenburg,
Marrum, N. Duursma te Nieuw-Amsterdam.
Warffum, P. de Jong te Schoonebeek.

Afscheid van:
Haarlem, S. Damsa, Tekst Doot, 30:19.
Oppebees, A. M. v. d. Berg, Tekst Tim 3:14.

Intrede te:
Wierden, J. H. Stan, Tekst Job 40:6—8.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:
Veenendaal, A. H. Hillers te Eenschede en M. Koomans te Kornhorn.

Beroepen te:
Hoogeveen, H. Visser te Leeuwarden.

Intrede te:
Dinuiden, J. B. G. Croes, Tekst Hand. 4:12.
Vlaardingen, H. Hoogendoorn, Tekst 1 Cor. 2:2.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:
Gouda, H. Kievit te Veenendaal en H. Kok te Aagt-Nerke.

NEDERLANDSCHE HERVOORMDE KERK.

Dristaal te:
Delfshaven (vac. B. Wielinga), P. de Bruijn te Almere, A. D. Meester te Vriezenveen en J. Nauta te Workum.
Rotterdam (vac. Van Dorp), H. A. Leemans Jr te Bodegraven, G. J. Koldewijn te Enter en W. J. van Lokhorst te Bennekom.
Rotterdam (vac. Ten Kate), G. Venema te Koudam, P. G. de Vey Meulagh te Wassenaar en A. van Kooten te Zevenbergen.

Beroepen te:
Baambrugge, S. Goverts te Ooster-Nykot.
Bergambacht, P. J. Steenbeek te Wijlbe.
Delfshaven, J. Nauta te Workum.
Feijenoord, P. de Bruijn te Almere.
Garderen, J. A. van Boven te Ede.
Giessen-Oudekerk, J. F. Roth, J. W. Fzn. te Sloten.
Leeuwarden (vac. De Bock), G. W. Oerman te Boven-Smilde.
Leeuwarden (vac. Groot Eenzink), G. Bojkestijn te Katwijk aan Zee.
Ommelandenwijk (vac.), J. C. Koningsberger te Bergevoort.
Oud-Alblas, J. Kraay te Gorinchem.
Volkenbore, (vac.), J. Jukema te Rinsumageest.
Zetten en Andelst, H. J. van Schuppen te Groot-Ammer.

Aangenomen naar:
Nijehaake, K. Jongens te Bergen op Zoom.

Bedankt voor:
Barneveld, W. J. van Lokhorst te Bennekom.
Drachster Compagnie, H. W. Bloemhoff te Harkstede-Scharmer, Grinskerk (Gron.), H. W. Bloemhoff te Harkstede-Scharmer, Varik, Dr. C. Verloop te Zoelmond.
Warringen (vac.), Chr. J. Schweitzer te Maassluis.
Zaandam, P. Zandt te Delft.

Afscheid van:
Veere, J. C. Helden, Tekst Joh. 1:4—8.
Wageningen, B. ten Cate, bij monde van ds. Chr. Hunningher, van Amsterdam, wogens ongesteldheid, Tekst Hand. 1:8a.

Intrede te:
Diemen, G. A. den Hertog van Kethel, Tekst Joh. 3:16.
Elst (bij Rheden), A. Hoogendijk van Stolleham, Tekst Lukas 7:40.
Meppel, J. H. Buinink van 't Heerenhoek—Nieuworp, Tekst Lukas 9:62.
Nieuw- en Sint Joosland, B. J. van Garderen van Sloenwijk, Tekst Psalm 30:8.
Rijnsterwoude, J. A. van Nieuw van Zeist, Tekst Matth. 11:3b.
Zalt-Bommel, Dr. E. L. Smit van Boxmeer, Tekst Joh. 6:67, 68.

Jubiläum, Zondag jl. vierde Dr. J. H. Gunning J. Hm te Serooskerke zijn veertig-jarig ambtsjubileum.

ADVERTENTIËN.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

Als een of meer handelingen op eene postrekening hebben plaats gehad, ontvangt de rekeninghouder daarvan telkens eene opgave van het postkantoor, waaruit hij tevens kan zien hoe groot het nieuwe saldo-tegoed zijner postrekening is.

Neemt ook hierom eene postrekening.

Door 's Heeren goedheid werden wij verlijd met de geboorte van een Zoon, dien wij

PAULUS

noemden.
J. H. MORBEAU.
A. A. MORBEAU—
VAN OOSTVEEN.
Hilversum, 15 Dec. 1921.

Met uwe FAMILIE-ADVERTENTIËN in dit blad bereikt ge vrijwel al uw Gereformeerde kennissen.

Zij, die geregeld met belangstelling de rubriek „Literatuur en Kunst” in dit blad volgen, vinden ook in het Christelijk Letterkundig Tijdschrift OPGANG veel, dat van hun gading is. OPGANG is het eenige tijdschrift op dit gebied, OPGANG verschijnt maandelijks en kost p. j. f. 4.—. Men vrage vroednummer aan den Uitgever L. C. v. SCHAIRK, Scheveningen.